

Barcelona

10 de novembre de 2017

Moderadors:

Sr. Rodrigo Anareda, President de l'Associació ACATHI i Sra. Patricia Jirón, Psicòloga de l'Associació EXIL, entitats membres de la Xarxa Asil.cat

Participants:

- Sr. Cihan Arikian, Membre de la Junta Nacional de RFSL (la Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Queer Rights - Suècia)
- Sra. Alexandra Politidis, Advocada especialitzada en asil i menors LGBTI de la RFSL Youth - the Swedish Youth Federation for LGBTQ Rights (Suècia)
- Sra. Susanne te Braak, Coordinadora de projectes d'incidència a nivell nacional de CDC Nederland (Països Baixos)
- Sr. Juan Carlos Arnaiz, Oficial de protecció adjunt de la Delegació d'Alt Comissionat de les Nacions Unides a Espanya
- Sr. Manuel Ródenas, Coordinador d'actuacions del Programa Madrileny d'Informació i Atenció LGBTI de la Direcció General de Serveis Socials i Integració Social
- Sra. Kim Abdi, Experta independent en joves refugiats trans*, refugiats trans* i protecció internacional
- Sra. Mireia Mata i Solsona, Directora General del Departament d'Igualtat de la Generalitat de Catalunya i Sr. Àngel Miret, Coordinador del Comitè català per a l'acollida de persones refugiades.

Amb la presència de convidats de l'Associació EXIL, CCAR, PEN Català, ACATHI, ACCEM, així com de membres del Consell municipal LGBTI de Barcelona, de l'Observatori contra l'Homofòbia i de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament.

DOCUMENT DE CONCLUSIONS DE LA TROBADA

MODELS D'ACOLLIDA I D'INCLUSIÓ DE LES PERSONES AMB NECESSITATS DE PROTECCIÓ INTERNACIONAL DEL COL·LECTIU LGBTI A EUROPA

Context

Els passats dies 9 i 10 de novembre de 2017, la Xarxa Asil.cat va organitzar una trobada entre entitats especialitzades d'àmbit europeu per tal d'analitzar i debatre les polítiques d'acollida de persones amb necessitats de protecció internacional a Europa i concretament, de dos col·lectius amb necessitats d'acollida específiques com són els menors -tant acompanyats com no acompanyats- i les persones LGBTI.

La Xarxa Asil.cat consisteix en una agrupació voluntària d'entitats especialitzades en l'àmbit de la protecció internacional i l'acollida de persones sol·licitants d'asil i refugiades a Catalunya. L'objectiu fundacional de la xarxa és la defensa del dret d'asil a Catalunya, així com el reconeixement de drets i la millora de les capacitats d'acollida de les persones que han patit el desplaçament forçat, fruit de greus vulneracions de drets humans.

Actualment, la Xarxa Asil.cat la integren un conjunt de nou entitats, com a entitats membres de ple dret en formen part l'Associació ACATHI, Accem, l'Associació EXIL, la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat (CCAR), la Fundació Privada ACSAR, el PEN Català i SICAR cat – Adoratrius. Alhora, el Comitè Català de l'ACNUR i Creu Roja – Catalunya hi participen en qualitat de membres observadors.

L'objectiu de la trobada era generar un espai de reunió i debat amb entitats europees especialitzades en acollida de menors i persones LGBTI amb necessitats de protecció internacional, que permetés comparar models d'acollida i determinar reptes compartits entre estats membres de la Unió Europea en l'acollida d'ambdós col·lectius. Així com identificar bones pràctiques i elements innovadors que permetin millorar els models d'intervenció amb aquestes persones.

En aquest document s'hi recullen les intervencions i les conclusions de la sessió del dia 10 de novembre, que va consistir en l'anàlisi de models d'acollida i inclusió de persones amb necessitats de protecció internacional LGBTI a Europa i hi participaren entitats especialitzades en l'atenció al col·lectiu dels Països Baixos, Suècia, Espanya i experts europeus en la situació de les persones sol·licitants d'asil i refugiades trans*, donades les dificultats específiques d'inserció amb que es troben els i les membres d'aquest col·lectiu.

Al llarg de la sessió, es van debatre aspectes com: la situació de les persones LGBTI durant el procediment d'asil els aspectes que dificulten els seus processos d'inclusió i, en concret, el seu accés al mercat laboral, a la sanitat i a l'habitatge la necessitat de disposar de dispositius d'acollida específics per al col·lectiu i la implicació de la comunitat LGBTI autòctona dels diferents països participants en l'acollida de persones refugiades i migrants del col·lectiu, entre d'altres.

Relatoria

Blocs temàtics analitzats:

- *Comparació dels models d'acollida i d'inclusió per a persones LGBTI amb necessitats de protecció internacional.*
- *Valoració de la implicació de la comunitat LGBTI en l'acollida de persones amb necessitats de protecció internacional del col·lectiu.*
- *Reptes i possibilitats d'incidència per generar canvis a nivell europeu en polítiques d'acollida i d'asil LGBTI.*

SUÈCIA – Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Rights (RFSL)

La RFSL és la principal organització a Suècia que treballa pels drets LGBTI a nivell nacional. Existeix des del 1950 i té al voltant de 7.000 membres, distribuïts a les seves 36 filials arreu del país. Des de fa aproximadament 6 anys, va nèixer un projecte anomenat 'Newcomers' per iniciativa dels propis membres de la RFSL migrants i refugiats. Es tracta d'una xarxa de suport que en un primer moment tenia presència només a Estocolm, però en l'actualitat existeix a 17 de les 36 filials de RFSL al territori i es proposa ampliar la seva presència a totes les delegacions. El seu objectiu és el de donar resposta a les necessitats creixents del grup cada cop més nombrós de nous i noves LGBTI, tant sol·licitants de protecció internacional com migrants en diversa situació administrativa. Malgrat que hi ha petites diferències pel que fa a les capacitats i els serveis que ofereix cadascuna de les xarxes locals del projecte Newcomers, els seus objectius són desenvolupats de manera coordinada i, a grans trets, es treballen els mateixos temes.

Acollida

Al sistema suec, predominen els habitatges unifamiliars (generalment, pisos a zones residencials on hi viuen famílies o grups d'amics o de compatriotes), per sobre dels centres d'acollida. Quant als menors no-acompanyats, les opcions són dispositius per a menors o famílies d'acollida.

Segons va explicar un dels representants de RFSL, Cihan Arikan, a tres ciutats del país hi ha un nombre reduït de places (al voltant de 10-15) reservades a persones que han estat víctimes de tràfic d'éssers humans o que es troben en situació de perill, però no existeixen dispositius d'acollida específics per a LGBTI. En conseqüència, les opcions d'habitatge específiques per a refugiats LGBTI són només aquelles que es propicien de manera informal a través de les xarxes d'activisme i d'associacionisme. En aquest sentit, els grups locals del projecte Newcomers són la plataforma principal per a les persones LGBTI que necessiten o desitgen espais segurs, o entre iguals, per a l'habitatge.

Una observació crítica sobre el sistema suec, des d'una perspectiva que és poc tractada habitualment, és la referent a l'acollida dels menors no-acompanyats LGBTI. Alexandra Politidis Palm, advocada i representant del la secció juvenil Newcomers Youth de la RFSL, va expressar la seva preocupació per les conseqüències negatives que pot tenir tant des d'una perspectiva jurídica com psicosocial l'acollida de menors per part de famílies conservadores a Suècia. Segons va detallar, aquesta circumstància pot ser una limitació greu a la llibertat d'expressar-se dels menors i el fet de trobar-se en un entorn hostil a la seva identitat, així com la por al rebuig poden arribar a tenir efectes negatius quant al procediment. D'altra banda, va dir, això també cal tenir-ho en compte per als menors que venen amb les seves famílies, ja que poden ser LGBTI i poden tenir por a dir-ho a les autoritats quan apliquen a la

protecció internacional acompanyats dels seus familiars. Això és un repte perquè es un grup difícil al que arribar.

Sanitat

Com a protocol rutinari, tots els sol·licitants d'asil a Suècia reben de manera gratuïta exàmens mèdics, als quals també tenen el dret de negar-s'hi. L'atenció sanitària dels sol·licitants d'asil és una competència dels municipis. Com a regla general, totes les persones adultes (inclosos els migrants indocumentats) poden rebre atenció d'emergència, però no accés a la totalitat del sistema públic de salut, a canvi d'una quota reduïda (per atenció, prescripció i transport) amb un límit de cost per any.

Pel que fa als elements específics de la salut del col·lectiu LGBTI, d'una banda, quant a la salut sexual, RFSL disposa de checkpoints per la realització de proves ràpides i anònimes a tot el país. També realitzen formacions sobre ITS, mètodes de prevenció i tractaments mèdics existents.

Quant a l'atenció sanitària de persones trans* que desitgen iniciar o donar continuïtat a un procés de trànsit, el sistema suec és molt deficient. Tot i que l'accés als recursos de salut trans* són en igualtat de condicions per les persones residents i les sol·licitants d'asil, les llistes d'espera són molt llargues (mínim de 6 mesos només per la realització de la primera entrevista i al voltant d'un any per iniciar tractament hormonal, si hi ha un diagnòstic que el prescrigui). En el cas de les persones sol·licitants d'asil que ja hagin iniciat un trànsit al país d'origen, han de poder demostrar el tractament mèdic anterior per tal de poder accedir-hi.

Davant d'aquesta situació preocupant, des de la RFSL una de les mesures són les derivacions a clíniques amb les quals estan en col·laboració. De les 6 clíniques especialitzades en gènere que hi ha a Suècia, només dues d'elles, a Estocolm i a Lund, són valorades com a competents per la RFSL. D'aquestes dues, la de Lund presenta llistes d'espera llarguíssimes, raó per la qual des de la RFSL es dóna preferència a la d'Estocolm. En el cas de les persones trans* menors d'edat, hi ha la barrera afegida que moltes d'aquestes clíniques ofereixen la seva atenció només a persones majors d'edat. Atesa aquesta situació, la majoria de les persones trans* a Suècia que es tracten amb hormones hi accedeixen a través dels seus propis mitjans econòmics.

Inserció sociolaboral

A Suècia, tot i que se suposa que existeix una política per a afavorir l'ocupabilitat de les persones sol·licitants d'asil mitjançant l'exempció de l'autorització de treball sota un seguit de condicions, la realitat és que per a la majoria de persones és pràcticament impossible complir els requeriments.

Les iniciatives vinculades a l'inserció laboral dels sol·licitants d'asil LGBTI en el marc de les xarxes Newcomers de la RFSL prenen la forma d'acompanyaments informatius sobre el mercat laboral a Suècia, sobre els circuits regulars de recerca d'ocupació, etc. També en alguns casos, quan és possible, mitjançant la promoció de l'ocupabilitat d'aquestes persones facilitant que realitzin pràctiques a les pròpies dependències locals de la RFSL.

Assessorament jurídic

Pel que fa a l'assistència legal, la RFSL compta amb un advocat especialitzat que treballa a nivell nacional. Donat que no és possible donar abast a tots els casos de protecció internacional per motiu d'orientació sexual o identitat de gènere, aquest treballa amb un equip més gran d'advocats en formació i assessora a altres advocats en els seus casos respectius. De manera complementària, la RFSL compta amb equips d'assessors jurídic que reben consultes un cop a la setmana de manera voluntària i des de l'activisme a espais habilitats per a aquest tipus d'assessorament, per exemple, al local de RFSL a la ciutat de Malmö.

En el marc de la secció juvenil Newcomers Youth, Alexandra Politidis, de manera anàloga al mencionat anteriorment, no porta casos a títol individual, sinó que forma part d'una xarxa amb altres advocats. Aquests treballen oferint assessorament legal i formació sobre protecció internacional als membres de RFSL. Per exemple, molt sovint els sol·licitants desconeixen que la seva orientació sexual i identitat de gènere pot ser motiu per a la sol·licitud d'asil, això surt tard en el procediment i afecta molt a la credibilitat dels relats, i això passa molt amb els joves.

De manera complementària, es dediquen especialment a la formació dels diferents agents involucrats en els processos d'instrucció dels casos de menors LGBTI sol·licitants de protecció internacional en el procediment administratiu. Ambdós representants de RFSL coincideixen en dir que les autoritats sueques no sempre segueixen els protocols emesos pels organismes internacionals o nacionals en casos de protecció internacional LGBTI. Detecten la necessitat de reforçar la implementació efectiva d'aquests protocols per mitjà de la formació.

Dinamització comunitària i paper de la comunitat LGBTI

Els espais de socialització i les activitats són l'essència del projecte Newcomers. Aquests punts de trobada permeten conèixer altres persones en espais segurs i partir d'això trobar, per exemple, una habitació a un pis compartit, o consells sobre la recerca de feina, accés a la salut, etc. Faciliten les condicions per a entrar en conciliació amb les pròpies identitats i trobar el llenguatge per a autodenominar-se. Al mateix temps, són l'espai on les persones poden apoderar-se i assolir un rol de participació a la societat, no només com a activistes dins de la comunitat LGBTI, sinó també dins de la lluita pels drets de les persones immigrades i refugiades.

El repte d'entrada que presenta aquesta línia d'acció, tant per als sol·licitants adults com per als menors, és que han de poder desplaçar-se a les grans ciutats, on hi ha recursos disponibles per a persones sol·licitants d'asil de la comunitat LGBTI. Quan viuen als centres d'acollida fora dels grans centres urbans, això dificulta la seva participació. Tot i així, sempre que hi ha fons disponibles, es fan servir per a cobrir aquests costos de transport des dels centres d'acollida fins a les activitats organitzades, als cursos de suec i, fora de les activitats a nivell associatiu, també hi ha la opció d'anar a discoteques i altres centres d'interacció social. L'accés a aquests locals també és limitat ja que cal disposar dels recursos per accedir-hi i molta gent no els té.

Incidència política i als mitjans de comunicació

Més enllà del caràcter de xarxa de socialització per als membres de la RFSL, des dels 17 grups locals del projecte Newcomers treballen de manera conjunta per desenvolupar objectius comuns pel que fa a la incidència política i per provocar processos de canvi a Suècia. Un altre dels seus focus comuns són els mitjans de comunicació, en l'ús del llenguatge i del discurs, la producció i la comunicació de coneixement i d'opinions al voltant de l'organització i els seus objectius.

PAÏSOS BAIXOS - COC Nederland

La organització COC Nederland, que existeix des del 1946, va estar representada a la jornada per Susanne te Braak, qui va referir-se al programa 'Welcoming Equality', promogut per la mateixa organització amb el finançament de l'AMIF i iniciat l'any 2015. El projecte té la doble vessant de ser garant de les condicions del sistema d'acollida per a les persones LGBTI sol·licitants i refugiades, i la de promoure la inclusió social per mitjà del voluntariat, la dinamització comunitària i la sensibilització.

COC Nederland desenvolupa aquest projecte en estreta col·laboració amb la COA, l'Agència Estatal d'acollida als Països Baixos. La funció del COC Nederland en aquesta col·laboració és, doncs, la de protegir els interessos i els drets de les persones refugiades LGBTI, vetllar per que es donin unes condicions adequades per a elles en els dispositius d'acollida, per tal que puguin viure amb la llibertat i trobin el descans que busquen.

Acollida

Pel que fa als dispositius d'acollida específics, la posició de COC Nederland és que hauria de mantenir-se com una opció que pugui ser triada per les mateixes persones quan aquestes manifesten que és una prioritat sentir-se segures.

No obstant, no hi ha una visió unilateral sobre aquesta qüestió. Com a exemple, Susanne te Braak va fer referència al camp de refugiats de Heumensoord a la localitat de Nimega, que es troba actualment clausurat. El cas va tenir ressò mediàtic ¹ per les rutinàries situacions d'assetjament i humiliació patides per les persones LGBTI al camp, i per la publicació d'una amenaça de mort, trobada sobre paper per un sol·licitant. Arrel d'això, i mitjançant la pressió de COC Nederland, es va implementar un espai alternatiu a 10 km del camp principal per donar cabuda a un nombre reduït de persones del col·lectiu. Al cap de poc temps, però, la viabilitat d'aquest va ser posada en dubte, ja que alguns refugiats es declaraven homosexuals només per tal de gaudir del que percebien com unes condicions preferencials en el tracte.

D'altra banda, es troben amb el fet que hi ha sol·licitants que no volen autodenominar-se com a LGBTI malgrat ho siguin, i que volen disposar de les ajudes, però no senten la necessitat d'integrar-se dins la comunitat. Per tant, s'ha de facilitar la seva integració a la comunitat LGBTI, però també s'ha d'entendre quan les persones no volen o no necessiten integrar-s'hi i se'ls ha de derivar a d'altres llocs.

De manera complementària al disseny de sistemes d'acollida que protegeixin efectivament el conjunt de les persones refugiades per motiu d'orientació sexual o identitat de gènere, és necessari incidir en l'educació i sensibilització de les persones que hi conviuen o hi treballen.

Quant a les formacions dirigides als professionals que intervenen als centres d'acollida, es realitzen sessions en coordinació amb la COA sobre identitats de gènere i sexualitats diverses, i la situació dels drets de les persones LGBTI arreu del món. I quant a la resta de sol·licitants, se'ls informa que en el país d'acollida les persones LGBTI estan protegides per unes lleis i uns drets i que, per tant, han de ser respectades com a tals. Tot i així, val a dir que també és important conscienciar els sol·licitants LGBTI que malgrat existeixi aquest marc legal, això no vol dir que la societat hi actuï en concordància a tot el país, la qual cosa implica un nivell d'ansietat per aquelles persones que han fugit dels seus països per a viure en llibertat.

Inclusió sociolaboral

La lentitud del procés administratiu i les barreres per a l'ocupabilitat fan que les fases inicials d'acollida siguin etapes carecteritzades per l'avorriment i la frustració, i en molts casos la manca d'una sensació de seguretat per a la socialització en l'entorn dels dispositius d'allotjament.

Per aquest motiu, des dels 20 departaments locals de COC Nederland i en col·laboració amb l'organització Pharos, es promouen activitats de voluntariat (barra a festes, activitats d'animació infantil, lleure, etc.) per a mantenir ocupades a les persones sol·licitants en contextos que facilitin també la creació de xarxes socials de suport i que funcionin com a elements positius per a futurs processos d'arrelament social i/o d'accés al mercat laboral.

¹ <https://nltimes.nl/2016/02/08/report-lgbt-harassment-asylum-centers-control>

Sanitat

Com a observació general sobre els recursos de salut públics als Països Baixos, Susanne te Braak va referir-se al caràcter universal del dret a l'accés a la sanitat al seu territori nacional i, en contrapartida, la insuficient informació disponible per a les persones sol·licitants d'asil sobre com accedir-hi. Va comentar que en molts casos, degut a aquesta desinformació, les persones es priven de sol·licitar l'atenció sanitària que necessiten i que està en el seu dret. Des de COC Nederland, es fa difusió i acompanyaments de salut en qüestions relacionades amb ITS i també vinculades a la salut mental.

Dinamització comunitària i paper de la comunitat LGBTI

Amb l'objectiu de desenvolupar espais comunitaris per a persones LGBTI refugiades, una de les primeres formes de fer-se visibles als seus destinataris és fer-ne promoció als centres d'acollida (posen flyers i posters) i formacions a la COA. Quan els sol·licitants LGBTI arriben al centre d'acollida per primera vegada se'ls facilita informació i dades de contacte de COC Nederland.

Quant a la implicació de la comunitat LGBTI autòctona en els processos d'acollida, des de COC Nederland es treballa amb un col·lectiu ampli de persones voluntàries. En aquest sentit, un dels projectes més destacats de dinamització comunitària és el projecte Cocktail, present a 28 departaments locals de COC Nederland, que actualment compta amb 250 persones voluntàries.

A l'inici del projecte, va haver-hi una saturació de voluntaris. La gestió d'aquest equip va resultar problemàtica perquè el perfil de les persones que s'hi van presentar no va ser sempre l'idoni, ja que algunes persones no entenien la gravetat de la situació de les persones amb qui tractaven. Per tant, és fonamental fer una adequada selecció dels perfils per al voluntariat, sessions regulars de formació (dues vegades a l'any) i d'acompanyament psicoemocional.

ESPANYA

Juan Carlos Arnaiz, Oficial de protecció adjunt de la Delegació d'Alt Comissionat de les Nacions Unides a Espanya.

Juan Carlos Arnaiz, de la Delegació espanyola de l'ACNUR va explicar que tot i que històricament Espanya ha tingut experiència en acollida, fins a la darreres dues dècades, s'havia tractat de nombres molt reduïts. A partir dels anys 2014-2015, el moment àlgid de la crisi econòmica a Espanya, es fan retallades molt importants que afecten directament la gestió de l'acollida, la retallada de personal i de recursos per a la integració de migrants i refugiats a Espanya, i tot això coincideix precisament amb el creixement exponencial del nombre de sol·licituds.

En l'actualitat, tot i que les autoritats fan esforços per ampliar el nombre de places (s'espera que a finals de 2017 hi hagi unes 8000 places al sistema públic d'acollida), aquest continua sent completament insuficient. A conseqüència d'això, la situació a Espanya és que hi ha molta gent en

situació de carrer i de desprotecció social.

A la insuficiència de places, se suma la rigidesa del sistema i la lentitud del procediment. En l'actualitat, va dir Juan Carlos Arnaiz, hi ha més de 30.000 casos per resoldre. Això vol dir que si una persona porta 3 años esperant la resolució, es troba totalment fora del sistema d'acollida. També va valorar que el sistema d'assignació de la primera plaça disponible també rigidifica els funcionament de l'acollida i implica, per exemple, que una persona LGBTI que arribi a Barcelona i vulgui establir-s'hi, hagi de traslladar-se a un poble aïllat dels centres urbans o hi ha recursos específics, per a poder accedir a una plaça d'acollida. Una preocupació d'ACNUR són els moviments secundaris. El fet que les persones decideixin marxar a altres països estaria indicant la ineficiència del sistema espanyol d'acollida.

Per a l'ACNUR, des de fa varies dècades és fonamental tenir una perspectiva de gènere i diversitat –tant en campaments de refugiats com en contextos urbans – sempre tenen en totes les operacions una política de gènere i diversitat, incloent-hi la perspectiva LGBTI. L'ACNUR proposa a les autoritats espanyoles que des del primer moment s'incloguin aquestes perspectives, sense les quals, va dir Arnaiz, la identificació de necessitats específiques és incompleta i problemàtica. En aquesta línia, va fer les següents observacions:

- Les persones LGBTI han de poder explicar el seu cas des del primer moment perquè l'actuació s'ajusti a les seves necessitats específiques.
- En aquest sentit, l'ACNUR està fent profiling per tal de que en un futur proper s'estableixi un mecanisme d'identificació des del primer moment i derivacions ajustades a les necessitats segons els casos.
- És necessari desenvolupar i implementar protocols per prevenir i respondre en casos d'assetjament i violències de gènere.
- Cal prioritzar l'acollida per a persones LGBTI a centres urbans on hi hagi accés a espais segurs, informació i atenció específica.
- Cal implementar protocols de trasllat urgent des dels CETI de Ceuta i Melilla, on molts sol·licitants LGBTI es poden veure forçats a romandre durant 2 anys a l'espera de plaça, exposant-se a maltracte sistemàtic.
- S'ha de vetllar per la unitat familiar, davant de casos en què parelles homosexuals són separades als centres d'acollida.
- S'ha de facilitar el canvi de nom per a persones trans* refugiades, ja que en molts casos resulta impossible degut a la legislació als seus països d'origen.
- És necessari desenvolupar grups de treball específics en què estiguin involucrats membres de la societat civil, tant en els processos d'integració com d'acollida. I involucrar les autoritats, les responsables de protecció internacional, però també els municipis. Mecanismes per promoure l'actitud proactiva en el desenvolupament de polítiques dirigides a la inclusió de persones refugiades LGBTI.
- Quant al mercat laboral, recuperar un camp d'actuació que va ser abandonat després de la

crisi, que estava orientat principalment a persones trans* vinculat a formacions per a l'ocupació en acord amb amb perruqueries i altres empreses per afavorir la inserció laboral.

Manuel Ródenas - Coordinador d'actuacions del Programa Madrileny d'Informació i Atenció LGTBI de la Direcció General de Serveis Socials i Integració Social.

En referència al context de Madrid, Manuel Ródenas va presentar el Programa Madrileny d'Informació i Atenció LGTBI de la Comunitat de Madrid (PIAHT), un servei públic gratuït que té com a àrees d'acció la intervenció social, l'atenció psicològica, l'assessorament jurídic i la formació. Segons va indicar, el PIAHT funciona en molts casos com la porta d'entrada al sistema per a les persones refugiades LGTBI.

El servei es troba en funcionament des de l'any 2002, moment en el qual la reivindicació del moviment associatiu LGTBI a Madrid envers els poders públics fa que s'implementi un dispositiu de caràcter públic orientat a les necessitats d'aquest col·lectiu. Des del principi, la intervenció amb població migrant i refugiada va ser una de les seves línies.

L'atenció no és exclusiva per a les persones residents a la Comunitat de Madrid, sinó que és extensiva a totes les comunitats autònomes de l'estat espanyol, i fins i tot, a fora d'Espanya. Segons les seves dades, han contactat amb el seu servei persones de més 60 països diferents.

Intervenció social

La intervenció social està orientada a posar en el seu coneixement quins són els recursos socials, sanitaris, habitatge, orientació laboral i psicològica, amb un seguiment quasi setmanal o superior, amb l'objectiu ulterior de la seva integració com a persones LGTBI a la societat espanyola.

Des del PIAHT es treballa en xarxa amb totes les organitzacions de Madrid i d'altres localitats per coordinar-se i fer derivacions i seguiment dels casos. Tot i que no porten directament els casos d'asil, si una persona és denegada o inadmesa, se'l assessora per a que presentin un recurs, o s'emeten certificats en qualitat d'usuaris del servei per donar suport al seu expedient.

Les persones que arriben al servei molt sovint desconeixen la figura de l'asil. El més comú es que fugeixin del seu país, arribin en situació molts cops irregular i una vegada es plantegen regularitzar-se es presenten al servei. La informació disponible sobre el procediment és insuficient, entre altres raons per la seva complexitat.

Una altra de les funcions dels treballadors socials del PIAHT és la valoració prèvia i, en certa manera, per un primer cribatge dels casos que van més enllà de la discriminació i incorren en vulneracions de drets fonamentals, casos susceptibles de protecció internacional per tal de fer-ne una derivació ajustada.

Espais d'apoderament i socialització entre iguals

Mitjançant la socialització entre iguals es proporcionen eines per a la resolució de processos emocionals. En aquest sentit, es va destacar la importància del treball en grups per facilitar la integració de presones LGTBI que provenen de realitats culturals similars. Des del PIAHT s'han generat grups: un de persones subsaharianes i un altre de magrebines, que es reuneixen

asiduament. El grup els hi facilita la integració, el coneixement de recursos, els ajuda a desarticlar la LGBTIfòbia interioritzada amb què vénen molts, a fer front a les seqüeles post-traumàtiques i els acompanya en processos de sortida de l'armari.

Va observar, però, que amb la resta de nacionalitats no s'ha donat una demanada de grups, per exemple en el cas dels rusos. Les persones estan tan traumatitzades i hi ha tanta desconfiança respecte a les persones del seu propi país que no hi havia possibilitat de crear aquests grups.

En la mateixa línia dels grups entre iguals, però amb una finalitat diferent, va destacar una experiència recent, un grup anomenat "Gais africans i immigració", que existeix des de fa un any i actualment s'ha escindit en dos grups. L'objectiu és fer una crida en relació al que passa als seus països d'origen, unir forces entre els que resideixen a Madrid i ajudar els seus compatriotes que encara viuen sota condicions de violació de drets fonamentals.

Reptes

Com a reptes principals que observa des de l'experiència del PIAHT a Madrid en l'atenció a persones refugiades i sol·licitants d'asil LGBTI, va destacar els següents:

- La manca de familiaritat amb el procediment d'asil per part de moltes persones que treballen als Serveis Socials.
- La rigidesa dels terminis de sol·licitud.
- Les problemàtiques derivades de moviments secundaris i l'aplicació dels reassentaments previstos pel conveni de Dublín.
- El nombre molt baix de concessions de protecció internacional a Espanya (segons senyala, un dels països amb taxes més baixes de sol·licitud i més baixes de concessió).
- El gran nombre de persones que queden en situació d'irregularitat sobrevinguda i desprotecció social.
- La frustració experimentada per les persones usuàries per l'allargament dels processos d'acompanyament al servei sense resultats que permetin la seva autonomia (la atribució d'aquestes dificultats al racisme, la xenofòbia o la lgbtifòbia).
- La impossibilitat amb què es troben persones trans* de canviar el seu nom degut a la legislació del país d'origen.
- La impunitat de les agressions LGBTIfòbiques patides per persones estrangeres en situació irregular.

ESPECIFICITATS DEL CONTEXT DE CATALUNYA

Els representants de la Generalitat en matèria de polítiques d'igualtat i d'acollida de persones refugiades, respectivament, van començar per fer conèixer als convidats internacionals la relativa limitació de competències de l'administració catalana en temes vinculats a la protecció internacional.

En contrapartida, però, Mireia Mata va començar per referir-se com una conquesta de drets al marc legislatiu vigent en matèria de defensa de les persones LGBTI, la llei 11/2014, del 10 d'octubre, que contempla en algunes de les seves disposicions aspectes que afecten de manera específica al col·lectiu de persones LGBTI migrades i refugiades. Com a conseqüència d'aquesta llei, va assenyalar que la Generalitat es troba en camí d'aprovar protocols d'acció contra la discriminació LGBTIfòbica, que tindran per efecte la obligatorietat categòrica de denunciar els casos de discriminació i l'acció per a buscar-ne solucions per part dels funcionaris públics. Per aconseguir l'efectivitat d'aquests protocols, és necessari fer molta sensibilització envers els funcionaris.

De manera puntual, també va fer menció del sistema públic de salut, que tot i que contempla l'atenció gratuïta i universal, tot i així, posa barreres per a l'accés per part de persones nouvingudes. A més, va destacar la necessitat de formació al personal sanitari i tècnic a centres de salut sobre les necessitats del col·lectiu, per a garantir-ne l'adequada cobertura.

També es va referir també a la iniciativa pionera en el context català d'acompanyament i atenció a a dones trans* i homes gais o bisexuals interns a centres penitenciaris. Es tracta d'un projecte promogut de manera voluntària per membres de l'associació ACATHI amb l'objectiu d'atendre les necessitats específiques d'aquest col·lectiu i prevenir o actuar en cas d'agressions o maltractes.

Per la seva part, Àngel Miret va explicar els tres eixos d'actuació previstos i/o actualment desenvolupats pel comitè d'acollida de persones refugiades que ell coordina:

1. En primer lloc, la mentoria. Es va fer una crida a la societat catalana per formar-se com a voluntàries amb l'objectiu de generar relacions d'acompanyament a la integració social de les persones sol·licitants de protecció per part de membres de la pròpia societat civil. La selecció d'aquestes persones (d'entre aproximadament 3000 candidates) i la seva posterior formació i assessorament per part de psicòlegs. El resultat, de moment, són 100 grups de mentoria, que es componen d'una unitat convivencial o familiar i un grup d'entre 3-5 mentors. El projecte pretèn d'aquesta manera promoure l'aprenentatge de la llengua, l'ocupabilitat i socialització d'aquestes persones.
2. La renda garantida de ciutadania, recentment aprovada pel Parlament de Catalunya pretèn que qualsevol persona empadronada a Catalunya pugui disposar dels mitjans de subsistència mínims. Aquesta llei, a la seva disposició addicional quarta preveu per a les persones refugiades un seguit de condicions favorables per a beneficiar-s'hi: en particular, el requisit de només un any d'empadronament i el fet que les rendes percebudes per ajuts derivats de la Convenció de Ginebra no computin. Com a condició per a la seva percepció s'estableix un pla de treball individual determinat per les administracions locals.
3. Habitatges a través del banc de recursos, on els ciutadans en poden posar a la disposició de l'administració catalana d'habitatges. Aquests habitatges són posats a la disposició de les

entitat socials que gestionen l'acollida. En l'actualitat, es disposa d'uns seixanta habitatges amb aquesta finalitat. Donada l'especial sensibilitat en el tema de l'habitatge social al context general de la societat espanyola i catalana, és un tema que es porta amb una certa prudència per tal d'evitar casos de xenofòbia i discriminació.

En resposta a la pregunta plantejada a propòsit dels elements pràctics previstos per part d'aquest comitè quant a les necessitats específiques d'acollida de persones LGBTI, va assenyalar que les competències de la Generalitat són limitades i molt sovint desconegudes pel Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, que tendeix a vincular-se directament amb les entitats d'acollida. Afegeix que després de l'assessorament amb especialistes, en el disseny dels 8 grups de treball que haurien de conformar el comitè es va optar per no obrir un grup dirigit a aquest col·lectiu específic, segons va dir, degut al nombre reduït de persones actualment a Catalunya. I, en cotrapartida, procurar que aquesta perspectiva s'inclouï de manera transversal a tots els grups existents per mitjà d'accions formatives.

ASSOCIACIÓ ACATHI - BARCELONA.

Rodrigo Araneda, president i psicòleg de l'associació ACATHI a Barcelona va explicar que aquesta va sorgir al voltant dels anys 2002-2003 per iniciativa de persones voluntàries d'altres associacions LGBTI i de migrants, respectivament. Aquestes van detectar que no hi havia espais d'intersecció en els quals abordar de manera integral les necessitats diferenciades que tenien les persones migrants LGBTI respecte els col·lectius majoritaris. Inicialment, els usuaris atesos per l'entitat van ser exclusivament migrants. En aquella època, la figura de la protecció internacional gaudia de poca visibilitat i estava molt lligada a activistes o persones que haguéssin patit formes de persecució molt concretes.

La feina d'ACATHI, que és una associació petita, està pensada com una xarxa en la qual el treball depèn de l'acció de moltes altres organitzacions, administracions, espais consultius, entitats però que, gràcies a aquestes col·laboracions, ha possibilitat donar resposta a coses que ningú treballava en aquest context fins al moment com, per exemple, l'atenció a persones LGBTI migrants i susceptibles de protecció internacional que es troben internes a centres penitenciaris.

En el context espanyol actual, els circuits d'accés a la protecció internacional són molt diversos (ports, presons, centres d'internament d'estrangers, fins i tot ambaixades de manera indirecta). En la pràctica quotidiana d'intervenció social d'ACATHI, es fa una aproximació a la figura del refugi des d'una perspectiva ampla. Molt sovint les persones que són ateses per ACATHI arriben com a migrants amb permisos temporals de residència per estudis o per treball o, fins i tot, com a turistes. Altres persones, habitualment amb menys recursos econòmics que les anteriors, arriben en situació irregular o inclús han estat víctimes de tràfic d'éssers humans bé sigui per a l'exercici de la prostitució o d'altres figures

com la comissió de delictes. La opció de moltes persones per aquests processos migratoris no treu que estiguin fugint de situacions de gran dificultat i estiguin a la recerca d'entorns segurs, sinó que molt sovint hi opten perquè desconeixen la figura de la protecció internacional.

Tant si la persona sol·licita protecció, com si no (per exemple, si es troba en situació d'irregularitat), des d'ACATHI es considera que l'acollida i la promoció de la integració hauria de ser-hi sempre present i que l'atenció ha de ser integral, a partir d'una valoració de les necessitats de cada persona.

En temes de salut, ACATHI forma part d'una plataforma anomenada Trans*forma la Salut, conjuntament amb altres entitats compromeses per la defensa d'un model sanitari despatologitzador de les identitats trans* en l'accés a hormones i modificacions corporals. De manera complementària en el treball amb col·lectiu trans*, des d'ACATHI es fan acompanyaments en processos de definició d'identitats de gènere, suport psicològic al trànsit, acompanyaments als serveis públics i a la cerca d'habitatge.

Pel que fa a les accions vinculades a la promoció de la salut sexual s'ofereix acompanyament a personas portadores del VIH i persones que requereixen assessorament sobre ITS en general. ACATHI denuncia la manca de protocols d'actuació urgent a moltes organitzacions gestores de l'acollida per a garantir l'accés a tractaments i a la tarjeta sanitària tan aviat com sigui possible en casos d'ITS o en casos de persones que arriben amb tractaments hormonals prèviament iniciats.

Pel que fa als espais segurs de socialització entre iguals compleixen la funció terapèutica de transmissió de vivències que molts cops és molt difícil que entenguin altres persones que no hagin passat per situacions similars. Aquests espais propicien la creació de nous lligams comunitaris, afectius... i permeten donar solució a coses que les administracions no permeten resoldre.

Per a que aquests espais siguin inclusius, per a ACATHI és molt important que estiguin atravesats per perspectives com la interculturalitat, entesa com la construcció de ponts i la visibilització positiva de les diversitats. Amb una especial sensibilitat a temes com per exemple el treball de reconciliació entre les creences religioses i la vida personal de les persones creients, donant lloc a la presència de discursos com, per exemple, el de l'islam.

Pel que fa a la tasca de dinamització comunitària per a afavorir la integració, des de l'associació s'ofereixen de manera espais setmanals d'ocio, cursos d'idiomes, organització de festes, sortides grupals de coneixement de l'entorn o activitats esportives o de lleure. Addicionalment, s'organitzen altres activitats més orientades a la sensibilització i la construcció de valors de civisme i de ciutadania, no només vinculats a la migració, el refugi o les diversitats LGBTI, sinó també altres realitats amb les quals establir ponts de convivència, com persones grans, diversitat funcional, diversitat religiosa, etc.

Quant a la perspectiva de l'apoderament, es valora les capacitats i els coneixements que les persones aporten des del minut zero i es busquen formes d'apoderament i autonomia personal. Un projecte d'aquestes característiques que s'està desenvolupant en l'actualitat és la creació d'una hotline per a que les persones migrants i refugiades que es troben en el territori espanyol puguin oferir suport, per via telefònica i des de la creació de les seves pròpies eines, per a altres persones als seus països d'origen.

Quant a les opcions d'allotjament específiques, l'any 2014, ACATHI va iniciar un projecte d'acollida que consisteix en la gestió d'un pis de convivència que disposa d'unes 5 places per tal de donar resposta a les dificultats que troben les persones del col·lectiu, en especial les persones trans*, a la segona fase del programa estatal, en què les persones sol·licitants de refugi reben un ajut econòmic per tal d'accedir a un habitatge de lloguer.

Com a resultat d'aquesta primera experiència pilot, a finals del 2016, i en aquest cas en el marc del Programa Municipal d'Acollida de l'Ajuntament de Barcelona, el Programa Nausica, s'obren dos pisos amb un total de 8 places, també gestionats per ACATHI. Aquestes places estan dirigides a persones que han quedat fora del sistema d'acollida estatal, bé perquè han esgotat els períodes de

l'ajut, o bé per abandonament voluntari o expulsió, sovint motivats per situacions de discriminació o assetjament als dispositius de primera fase.

L'ACOLLIDA DE PERSONES TRANS* AMB NECESSITATS DE PROTECCIÓ INTERNACIONAL.

Kim Abdi, Experta independent en joves refugiats trans*, refugiats trans* i protecció internacional

L'activista independent Kim Abdi va fer una anàlisi i una valoració personal a partir de la seva pròpia experiència com a refugiada trans* a Malta i a partir del seu coneixement de prop del context d'acollida a Alemanya, on resideix i treballa en l'actualitat. Les seves reflexions van anar encaminades principalment cap a quatre grans qüestions: les característiques que han de tenir els recursos d'acollida específics per a ser efectius, l'acompanyament psicoemocional a les persones sol·licitants LGBTI al llarg del procediment, la formació dels agents que intervenen en els dispositius d'acollida i en el procediment, i, finalment, les greus deficiències en l'accés a recursos de salut específics per a persones trans*.

Quant al debat recurrent sobre els dispositius d'allotjament específics, d'entrada va destacar que hi ha una part que és decisió personal de cada sol·licitant en funció de les seves necessitats. Refereix que la ubicació en recursos genèrics pot ser una vivència molt traumàtica per a moltes persones degut a la reproducció de violències i coercions a la lliure expressió en contextos que haurien de garantir la seva seguretat i llibertat.

Quan a les apostes existents en aquesta direcció, va fer referència al centre de l'organització Schwulenberatung a Berlín, obert al 2016, que destaca precisament per ser una de les experiències pioneres a Europa. Aquest centre, que té capacitat per a acollir 140 persones ², no obstant, va ser valorat amb cert escepticisme per dues raons: d'una banda, per l'exposició pública de les persones residents quant a la seva condició LGBTI, només pel fet de viure-hi i, d'altra banda, per l'errònia identificació d'espais d'acollida específics amb espais lliures de conflictes. Aquests últims, va assenyalar Kim Abdi, no es resolen pel fet de pertànyer al col·lectiu LGBTI, sinó que aquesta condició és més aviat un element afegit a la gran complexitat de situacions vitals (relacions familiars, seqüeles traumàtiques, sortida de la prostitució...) o la diversitat d'etapes al llarg del procediment en què es troben les persones que hi conviuen. Fins al punt, va dir, que alguns residents havien demanat ser traslladats de nou a dispositius genèrics. Com a alternativa preferida, Abdi va referir-se a habitatges d'escala més reduïda, pisos, que permetin una major privacitat i una convivència en la qual la resolució de conflictes resulti més abordable.

Quant al suport psicològic al llarg del procediment, va referir-se a la temporalitat necessària (de vegades, molt superior als temps de l'administració) per a adquirir els fonaments emocionals per tal de poder fer front a l'entrevista. Va fer èmfasi en la necessitat crucial de posar els recursos

² <https://www.rt.com/news/333342-berlin-shelter-lgbt-refugees/>

d'acompanyament psicològic a l'abast de les persones sol·licitants LGBTI, a la llum de les conseqüències legals negatives que pot tenir la manca d'aquest acompanyament davant l'enorme dificultat que experimenten moltes persones de parlar obertament del seu cas.

En referència a la formació dels professionals interventors en els contextos d'entrevista d'asil, va referir-se positivament a la decisió de molts estats de limitar el caràcter íntim de les preguntes realitzades (per exemple, descripcions detallades d'experiències homosexuals), però, tot i així, va reivindicar la necessitat de formació i la disposició de competències específiques per part dels instructors que tracten amb casos d'asil per orientació sexual o identitat de gènere. Com a bona pràctica, es va referir a la iniciativa de la Bundesamt (BAMF) d'Alemanya en la derivació sistemàtica d'aquestes casos a especialistes en la matèria.

En últim lloc, respecte una etapa més avançada del procés d'acollida, va denunciar la manca de procediments estandaritzats a nivell europeu en l'accés a recursos de salut trans*. Segons va explicar, en el cas de Noruega les persones trans no reben atenció mèdica específica fins que disposen d'un permís de residència permanent. L'adquisició d'aquest permís és un procés que té una durada mínima de 5 anys i que té requisits com l'aprenentatge de la llengua o una vida laboral de 3 anys. Moltes persones trans* que es troben profundament deprimides, perquè no se senten còmodes al seu cos i no poden donar continuïtat al seu trànsit, no poden complir aquests requisits per poder optar a la residència permanent.

Segons Kim Abdi, la millora manera d'enfocar la inclusió social és tenir grups de suport d'organitzacions LGBTI perquè molts governs no arriben als refugiats ells mateixos, sinó que ho fan a través de les organitzacions (com per exemple festes per interactuar, cursos d'idiomes, suport psicològic i emocional, etc.). Perquè el gap entre sol·licitar asil i aconseguir-lo és molt llarg i durant aquest període és on han d'intervenir les organitzacions LGBTI per donar suport als refugiats, per preparar-los millor per la integració en la societat un cop han rebut la protecció, per que ja parlin l'idioma i puguin continuar la seva educació, aconseguir feina. Per a l'inclusió social és molt important recordar a l'individu això i estudiar el cas per cas, perquè són persones diferents enfrontant situacions diferents.

Alejandra Gonzalez* - Activista de l'Associació ACATHI

Alejandra Gonzalez és una jove trans* hondurenya sol·licitant d'asil, resident a Barcelona, que actualment es troba en la tercera fase pel programa estatal d'atenció a persones refugiades espanyol. Activista al seu país d'origen pels drets de les persones trans*, des de la seva arribada a Barcelona s'ha vinculat assíduament a l'associació ACATHI com a usuària, activista i voluntària. En qualitat de convidada a la jornada, va fer una intervenció que va resultar molt complementària amb el testimoni de la participant Kim Abdi.

* Nom fictici per protegir la seva identitat i seguretat.

Va fer menció en primer lloc a les pors i les inseguretats amb les que arriben les persones sol·licitants. Va referir que en la seva experiència va ser ubicada inicialment, durant 15 dies, a un centre amb dones musulmanes i d'origen eslaus i que ella mateixa i una seva companya eren les úniques persones trans* en tot el centre. Això comportava dificultats de convivència en la quotidianitat de l'ús dels banys comuns, com les reticències a fer servir la mateixa dutxa per part d'altres residents.

A continuació, van haver de conviure a un pis amb altres dones, entre les quals també algunes eren musulmanes. Va explicar que al principi aquestes no van reconèixer la seva condició de persones trans* però un cop se'n van adonar, es van tapar amb el vel i van mostrar-se molt reticents a conviure-hi.

Va explicar que es va sentir frustrada per la sensació d'inseguretat i per la unilateralitat de la intervenció dels treballadors socials, que els demanaven a elles que s'adaptessin, però no a la resta que s'adaptessin a elles. També comentà que sovint aquests treballadors no saben com tractar-les, i les tractaven com a homes (per exemple, proporcionant-los calçat d'home per l'hivern). Això, va afegir, retrassa la possibilitat d'una inclusió positiva, perquè es veuen revictimitzades amb actituds i conductes de discriminació com les que van patir al país d'origen, la qual cosa afecta al propi creixement i al desenvolupament de la seguretat personal.

Accés al mercat laboral

En primera fase del sistema d'acollida espanyol, l'Alejandra va fer un curs de quatre mesos per ser cambrera, amb practiques incloses. El seu principal objectiu és tenir autonomia i possibilitats d'inserció laboral. No obstant això, un cop finalitzades les practiques els propietaris de l'establiment no la van contractar per ser persona trans* i ella considera que tampoc se li van oferir alternatives ni altres cursos de formació amb els que poder continuar amb el seu itinerari d'inserció.

Accés a l'habitatge

En el relatiu a l'accés a l'habitatge, ella emfatitza en la complicació que tenen les persones trans* per trobar habitatge. Les persones gais i lesbianes no ténen tantes complicacions donat que no han de fer patent la seva orientació sexual, però en el cas de les persones trans* la seva condició és visible i això provoca en molts casos el rebuig dels propietaris a l'hora de llogar-los habitacions.

Ella considera que la dificultat per trobar pis i insertar-se laboralment limita la seva autonomia. Les persones trans* poden superar el sistema de fases, però les dificultats per trobar habitatge i insertar-se laboralment suposen obstacles que paralitzen els seus processos d'inserció. Així mateix, considera que les ajudes del Programa d'acollida estatal per a l'habitatge són insuficients donat el preu actual del lloguer a Barcelona.

Homologació de titulacions acadèmiques

L'Alejandra considera que seria necessària una ajuda per tal de que les homologacions fossin gratuïtes i que s'haurien de demanar des de la primera fase de l'itinerari d'acollida, donat que és un procediment lent i no s'hauria d'esperar a disposar del permís de treball per poder homologar.

Accés a la sanitat

L'Alejandra va accedir a l'atenció sanitària a través de TRANSit amb l'acompanyament de l'Associació ACATHI. El principal problema amb què es va trobar és que va tenir accés a la tarjeta sanitària de Nivell 1, per a emergències mèdiques, però no a la de Nivell 2, que cobreix els tractaments d'hormonació, de manera que quan va rebre la tarjeta sanitària de Nivell 1 es va adonar de que no li servia per a res.

També puntualitza el fet que quan va entrar al sistema d'acollida espanyol se li va fer un exàmen

mèdic general però un d'específic centrat en el tractament d'hormonació. Tot i així, en el moment d'entrar a TRANSit, si que se li va assignar un referent per fer-li acompanyament durant el procés.

La relació entre la comunitat LGBTI autòctona i les entitats de migrants i refugiats LGBTI

Segons l'Alejandra a Barcelona les entitats LGBTI no comparteixen lluites, no actúen de manera col·lectiva en la defensa dels drets LGBTI i, en especial, dels del col·lectiu de migrants i sol·licitants de protecció internacional LGBTI. No considera que les entitats LGBTI incloguin la migració i el refugi en les seves agendes, motiu pel qual troba a faltar una acció coordinada per una lluita comuna en defensa dels drets del col·lectiu. Pensa que aquesta diferència en el tracte pot provocar que persones migrants i refugiades LGBTI, que no són activistes, s'allunyin del moviment LGBTI autòcton.

Alhora, també considera que dins del moviment LGBTI de Barcelona es posa més èmfasi en la situació de les persones homosexuals que en la de les persones trans* i considera que es dona discriminació intra-col·lectiu i que es tenen prejudicis respecte al col·lectiu trans*.

En la seva opinió caldria generar més cohesió i empoderament en el col·lectiu LGBTI, empoderant especialment a les dones trans*, encara que és conscient que els espectes personals de cada persona tenen molta importància i això de vegades afecta a la cohesió.

Finalment, considera que el programa estatal, a través de les ajudes ajuda a subsistir, però no afavoreix el desenvolupament de les persones que en són usuàries. Actualment, ella es troba en tercera fase del programa, la fase d'autonomia i disposa de la tarjeta vermella. Però encara no sap si se li concedirà l'estatut de protecció internacional.

Centres d'acollida específics per a persones LGBTI o centres genèrics?

En referència al debat relatiu a la implementació de dispositius d'acollida específics per a sol·licitants de protecció internacional LGBTI, l'Alejandra considera preferible compartir dispositiu genèric amb la resta de sol·licitants. Segons ella, el fet de ser ubicat en dispositius específics per persones LGBTI pot resultar-los autolimitant i no afavoriria que la resta de sol·licitants s'adaptessin a elles en tant que persones trans*. En els casos d'especial vulnerabilitat però, considera que es podrien facilitar dispositius específics però que els usuaris els acceptarien per por i que tampoc afavoririen la seva inserció social.

L'ACOLLIDA DE PERSONES HOMOSEXUALS AMB NECESSITATS DE PROTECCIÓ INTERNACIONAL

Katerina* - Testimoni de l'Associació ACATHI

* Nom fictici per protegir la seva identitat i seguretat.

S'ha considerat pertinent incloure un apartat en relació amb l'acollida de persones homosexuals amb necessitats de protecció internacional a Espanya, considerant que durant la trobada europea es van discutir qüestions vinculades a aquest col·lectiu, a banda dels referents específicament al col·lectiu trans*, que s'han mencionat anteriorment.

Amb aquest propòsit, s'ha sol·licitat el testimoni d'una parella de dones lesbianes russes, per tal de conèixer el seu procés d'inclusió social a Espanya, vinculant-lo amb els temàtiques analitzades durant la trobada.

Aquestes dues dones no es consideraven activistes actives a Rússia, però participaven activament en molts esdeveniments organitzats per 'LGBTQIA Resource Moscow' i per la 'Russian LGBT Network'. Alhora, assistien a seminaris, conferències i d'altres esdeveniments vinculats al col·lectiu LGBTI rus. Consideren que disposaven d'espais per desenvolupar-se, però tenien por d'exercir l'activisme ja que implicava una forma de vida oberta, que no podien permetre's per por a danyar a la seva família i a la filla que tenen en comú. Actualment, el seu expedient encara no ha estat resolt, però en cas que els hi concedeixin la protecció internacional volen dur a terme una tasca educativa a l'Internet rus per tal de conscienciar sobre qui són les persones LGBTI donat que el país és molt ignorant respecte a la seva situació i el govern se'n beneficia. A Rússia elles hi duen una vida tancada donats els problemes de seguretat que podia implicar fer pública la seva relació.

Van arribar a Espanya conscients de que aquesta era la seva primera opció. A l'inici, van viure tres mesos amb una amiga seva i, posteriorment, van trobar allotjament en un hostel proporcionat per Creu Roja, que les va derivar a l'Associació ACATHI.

Un cop van rebre assessorament d'ACATHI, van acudir a la policia, que els hi va assignar dia i hora per a l'entrevista, per la que van haver d'esperar dos mesos. A través d'ACATHI també van contactar amb un advocat per començar a treballar conjuntament en el seu cas, van assistir a cursos d'espanyol proporcionats per ACATHI i van començar a generar xarxa social a través de les activitats organitzades per l'entitat. Comenten que no han trobat dificultats afegides en el procediment d'asil pel fet de tenir una filla, i que han pogut començar a viure obertament.

Amb posterioritat a la seva estada a l'hostal de Creu Roja, on hi van estar dos mesos, van ser derivades a viure a una comunitat autònoma del nord d'Espanya, on van viure durant cinc mesos amb una família d'Hondures amb la que tenen excel·lents relacions. Actualment es troben en segona fase del Programa d'acollida estatal i han llogat un apartament per a elles i la seva filla, que es troba escolaritzada.

Accés al mercat laboral

A finals de desembre van rebre els seus permisos de treball, donat que feia sis mesos que havien formalitzat la seva sol·licitud de protecció internacional. Volen treballar com a autònomes en el sector del turisme. També han rebut ofertes de feina, però necessiten el permís de conduir i han de

tornar a aprovar-lo, donat que Espanya i Rússia no tenen un acord sobre l'intercanvi de permisos de conduir i alhora no poden obtenir el permís a Espanya fins que no se'ls concedeixi l'estatut de protecció internacional.

Comenten que és un cercle viciós, donat que la majoria dels contractants els demanen el permís de conduir, però no poden obtenir-lo fins que no es resolgui el seu cas i això redueix les seves possibilitats de trobar feina.

Accés a l'habitatge

Actualment viuen en un apartament de lloguer, cobert per Creu Roja fins que trobin feina i finalitzin el programa d'acollida. Però consideren que llogar un apartament seria molt difícil, ja que la demanda d'apartaments excedeix l'oferta i els propietaris no volen esperar a que Creu Roja transfereixi els diners, ja que de vegades pot tardar temps. En el seu cas, van haver de demanar els diners a un amic.

Homologació de titulacions acadèmiques

Comenten que estan tenint problemes per homologar les seves titulacions acadèmiques, donat que els seus diplomes d'escolarització secundària i d'universitat estan a Moscú i per a la homologació fa falta apostillar els diplomes i enviar-los a Espanya. La principal dificultat que tenen però, es formalitzar un poder notarial perquè una persona pugui fer les gestions necessàries dels seus diplomes a Moscú i per a fer-ho han d'anar al consolat de Barcelona o de Madrid, donat que actualment el desplaçament resulta molt car per a elles.

Accés a la sanitat

En relació amb l'accés a la sanitat, actualment les dues disposen de targetes sanitàries i consideren que l'accés a l'atenció mèdica i altres assumptes administratius ha estat ràpid.

La relació entre la comunitat LGBTI autòctona i les entitats de migrants i refugiats LGBTI

A Pamplona elles van poder visitar una organització LGBTI i parlar amb un advocat que les va asesorar, també participen en viatges organitzats pel centre LGBT de Pamplona. Consideren que les organitzacions LGBTI haurien de cooperar amb els governs provincials, autonòmics i estatals en el seu conjunt, amb la finalitat d'establir protocols diferenciats per a l'admissió de persones LGBTI, o per a establir o reforçar els enllaços entre els centres d'acollida per a refugiats i les organitzacions LGBTI existents.

Centres d'acollida específics per a persones LGBTI o centres genèrics?

Consideren que centres específics per al col·lectiu de persones sol·licitants d'asil LGBTI són necessaris. Comenten que malgrat que elles mai han hagut de fer front a la discriminació oberta per part d'institucions administratives espanyoles, es van trobar limitades i se'ls van generar complexes. Per això opinen que si hi hagués centres d'acollida específics per a persones LGBTI la situació seria menys angoixant per a elles.

Finalment, un altre factor important per a la seva inclusió que remarquen, és la necessitat d'ubicar a les persones LGBTI als grans nuclis urbans, on hi ha menys homofòbia i major proximitat a les organitzacions LGBTI especialitzades.

CONCLUSIONS

- Facilitar espais segurs per a la socialització positiva entre iguals i la creació de lligams comunitaris de suport que permetin resoldre aspectes a on no arriben les administracions.
- Pel que fa als dispositius específics d'acollida, tot i que segueix sent un debat obert, sembla haver-hi bastant acord quant al caràcter opcional i adequat a les necessitats de cada persona, i sobre la idoneïtat de recursos d'habitatge més petits i privats (pisos de convivència a zones residencials).
- Donar preferència a dispositius d'acollida ubicats a centres urbans on les necessitats específiques del col·lectiu puguin ser ateses.
- Posar a l'abast de les persones destinatàries informació de qualitat sobre els recursos disponibles per a refugiats LGBTI, en tots els nivells d'atenció (suport psicoemocional, atenció mèdica, assessorament jurídic, etc.).
- Treballar per a aconseguir la igualtat en l'accés a la salut trans* a nivell europeu, seguint models de despatologització com la plataforma Trans*forma la Salut. Agilitzar l'inici dels tractaments hormonals i donar-hi continuïtat quan ja s'han iniciat al país d'origen.
- Facilitar procediments com el canvi de nom per a persones trans*.
- Facilitar l'accés urgent al sistema públic de salut en casos de risc o de contagi d'ITS.
- Prevenir la revictimització de persones trans* que reproduïxen dinàmiques de supervivència vinculades al treball sexual per la manca d'oportunitats d'inserció laboral.
- Formar de manera sistemàtica sobre la situació dels drets LGBTI al món a tot el personal que intervé tant en el procediment com en dispositius d'acollida i serveis socials.
- Potenciar l'intercanvi i la difusió de coneixements i bones pràctiques a nivell internacional.
- Buscar estratègies per a fomentar la implicació de les organitzacions LGBTI genèriques en la lluita pels drets de les persones refugiades del col·lectiu.
- Generar espais d'apoderament basats en el suport per part de les mateixes persones refugiades envers els seus compatriotes, com els mencionats per ACATHI (hotline) o els grups d'immigrants i refugiats subsaharians i magrebins del PIAHT de Madrid.

Altres temàtiques que és necessari explorar:

- Bifòbia en el procediment d'asil i en acollida. Cal desenvolupar protocols per prevenir la discriminació de persones bisexuals sota el supòsit que aquestes poden desenvolupar una vida amb normalitat al país d'origen com a persones heterosexuales, malgrat la seva orientació bisexual. Manca d'interès en molts casos per part de les pròpies organitzacions LGBTI, i molt poca sensibilització en general sobre l'especificitat de les persones bisexuales i els seus recorreguts vitals.
- Els discursos de la inclusió de les diversitats vs. el discurs de l'homonacionalisme, és a dir, les narratives preexistents relacionades amb la idea que els grups principals de migrants són homòfobs i són una amenaça contra els drets de les persones LGBTI al país d'acollida, debat que genera un terreny fèrtil per actituds xenòfobes per part de partits conservadors.
- Potenciar les perspectives interseccional i intercultural en el treball amb persones estrangeres LGBTI, que permetin desautomatitzar els codis normalitzats de les identitats LGBTI, ja que molts sol·licitants d'asil LGBTI no s'identifiquen de la mateixa manera que els membres de la comunitat LGBTI autòctona.

ENTITAT COORDINADORA:**ACATHI**

- Rambla Catalunya, 73, 2

- Pl. Robert Gerhard, 3

+34 931 931 353

acathi@acathi.org

Secretari Tècnic ASIL.CAT:

Pere Serra Guardia

Redactor:

Matias Adam

*Abans d'imprimir aquest document,
pensi bé si és necessari fer-ho: El
medi ambient és qüestió de tots. Si
ho imprimeixes comparteix-ho amb
altres persones.*

QUI SOM ASIL.CAT

La Xarxa Asil.cat és una agrupació d'entitats que treballen de forma conjunta i voluntària sense personalitat jurídica pròpia.

Defensem el dret d'asil a Catalunya i els drets de les persones que han patit el desplaçament forçat fruit de greus vulneracions de drets humans, realitzant activitats de sensibilització, d'incidència i d'atenció i suport jurídic, sociolaboral i psicològic a aquest col·lectiu.

Asil.Cat vol millorar les capacitats d'acollida i de reconeixement dels drets de les persones que han patit el desplaçament forçat, fruit de greus vulneracions de drets humans, com poden ser les persones sol·licitants de protecció internacional i d'apatrídia, refugiades, apàtrides, desplaçades internes, persones que han vist denegada la seva sol·licitud de protecció internacional.

OBJECTIUS

- La Xarxa pretén augmentar l'impacte i abast de les accions de mobilització, incidència política i social de les ONG membres en matèria d'asil i refugi.
- Enfortir el treball en xarxa de les entitats d'asil i drets humans presents a Catalunya
- Coordinar les accions d'incidència i mobilització social de les entitats membres
- Així com d'altres organitzacions que tinguin objectius afins per a que el conjunt de la ciutadania així com els mitjans de comunicació tinguin un millor coneixement de les causes del desplaçament forçat, el dret d'asil i la situació de les persones refugiades a Catalunya.
- Integrar les accions d'incidència política de la Xarxa amb la d'altres organitzacions del sector Per tal detenir una presència activa en els espais de presa de decisions dels gov-erns locals i regionals del territori català.

El contingut d'aquesta publicació és responsabilitat exclusiva de la Xarxa Asil.cat i no reflecteix necessàriament l'opinió de l'ACCD

Document elaborat per:

ASIL.CAT

Amb la col·laboració de:

Asil és un dret universal

asil@asil.cat

931163923

www.asil.cat

[@wwwasilcat](https://twitter.com/wwwasilcat)

#somrefugi

